Náučný chodník Telekia

Kraj:	Prešovský
Okres:	Vranov nad Topľou
Geomorfologická jednotka:	Slanské vrchy
Geologická jednotka:	sopečné pohorie
Chránené územia:	národná prírodná rezervácia Oblík a prírodná rezervácia Hermanovské skaly
Prístup:	bus Hermanovce nad Topľou, otoč. a pešo k západu po modrej turistickej značke k odbočke k chate mjr. Kukorelliho 1,9 km (s prevýšením 100 m)
Východisko:	Hermanovce nad Topľou, dolina Hermanovského potoka, odbočka k chate mjr. Kukorelliho
Trasa:	Hermanovce nad Topľou, dolina Hermanovského potoka, odbočka k chate mjr. Kukorelliho – pamätník druhej svetovej vojny – Obria noha – Lúka za Oblíkom – dolinou Hermanovského potoka (Dolina obrov) nadol – odbočka k chate mjr. Kukorelliho
Dĺžka, prevýšenie:	5,5 km, prevýšenie 295 m
Čas prechodu:	3 h
Počet zastávok:	10
Náročnosť:	stredne náročná trasa (pre výskyt skál v území)

Zameranie chodníka: prírodovedné

Typ chodníka: samoobslužný, okružný, obojsmerný, peší, celoročný

Nadväznosť na turistickú značku: Prístup na náučný chodník po modrej turistickej značke.

Rok otvorenia: 2014

Aktuálny stav: Informačné panely sú v dobrom stave, no v roku 2021 dva chýbali.

Textový sprievodca: nie je

Kontakt: Obecný úrad Hermanovce nad Topľou, Hermanovce nad Topľou 195, 094 34 Bystré, tel. 057 / 4492 637; Združenie Slanské vrchy-východ, Soľ 161, 094 35 Soľ; Vlastivedné múzeum Hanušovce nad Topľou, Zámocká 160/5, 094 31 Hanušovce nad Topľou

Poznámky: (1) Chodník nesie meno rastliny telekia ozdobná (viac v hesle nižšie). (2) Na náučnom chodníku je od zastávky 2 vyznačená odbočka po modrej turistickej značke (je exponovaná a vyžaduje istý krok) na Sokolie skaly s vyhliadkou.

Využiteľnosť pre školy

Náučný chodník je vhodný pre terénne vyučovanie (pozri vyššie poznámky a náročnosť). Dá sa spojiť s prechodom blízkeho náučného chodníka Oblík.

Čo sa oplatí vidieť na trase náučného chodníka a v okolí

Hermanovce nad Topľou. Obec severozápadne od Vranova nad Topľou v Beskydskom predhorí na severovýchodnom úpätí Slanských vrchov tiahnuca sa pozdĺž Hermanovského potoka. Založil ju šoltýs Herman s roľníckymi usadlíkmi na nemeckom zákupnom práve. Prvá písomná zmienka je z roku 1399 a vzťahuje sa na zemplínsku časť obce, patriacej k panstvu Čičva. Potok delil obec na dve časti patriace do rôznych stolíc – Šarišskej a Zemplínskej. V roku 1882 boli obe obce s rovnakým názvom zlúčené a celá obec sa stala súčasťou Šarišskej stolice. V druhej polovici 19. storočia sa tu nachádzali tri chudobné mlyny, v chotári sa ťažila železná ruda, v rokoch 1817 – 1821 tu pracovala manufaktúra na výrobu kameninového tovaru. V obci sú tri kostoly: rímskokatolícky (pôvodne drevený z roku 1438), evanjelický a. v. (1993) a zborový dom Cirkvi bratskej (2003).

Telekia ozdobná (*Telekia speciosa*). Dekoratívna trváca žlto kvitnúca bylina vysoká 70 – 200 cm z čeľade astrovité, ktorej areál z juhovýchodnej Európy, severu Malej Ázie a Kaukazu zasahuje až do Východných Karpát. Ako východokarpatský prvok našej flóry je u nás najhojnejšia vo Vihorlatských vrchoch, Bukovských vrchoch a vzácne sa vyskytuje aj v Slanských vrchoch, a to práve v doline Hermanovského potoka. Rastie na slnečných podhorských až horských presvetlených stanovištiach, najmä v okolí potokov, ciest a sídiel. Pre svoj dekoratívny vzhľad sa pestovala v parkoch a záhradách, z ktorých šíri a splanená môže ohrozovať prirodzenú vegetáciu. Je pomenovaná podľa Samuela Teleki-Széga (1845 – 1916), uhorského aristokrata, politika – člena hornej snemovne uhorského parlamentu – a cestovateľa.

Prírodná rezervácia Hermanovské skaly. Chránené územie v severovýchodnej časti Slanských vrchov juhozápadne od Hermanoviec nad Topľou vyhlásené na oboch svahoch zúženej časti doliny Hermanovského potoka (miestne sa vyskytujúci názov Starý potok je neoficiálny) v roku 1980 na

ochranu najrozsiahlejšieho skalného komplexu Slanských vrchov s reliktnými rastlinnými spoločenstvami s vhodnými podmienkami pre hniezdenie dravých vtákov a výskytom zriedkavých druhov živočíchov (napr. bohatý je výskyt jašterice múrovej). Vyskytujú sa v nej dva skalné masívy – **Sokolie skaly** s výškou stien až 80 m a dĺžkou 150 m a naproti nim **Havrania skala** – po stranách hlbokého údolia, ktoré vzniklo zarezaním sa potoka do južného okraja dioritového masívu Oblíka. Jeho odolné horniny boli obnažené a vypreparované eróziou a denudáciou spod starších nadložných sedimentov a sú ďalej rozrušované intenzívnym zvetrávaním a gravitačnými procesmi do skalných útvarov, napr. blokov, veží, ihiel, stien a hrebeňov. Pozoruhodnosťou (za zastávkou 3 náučného chodníka) je obdĺžniková priehlbina v skale s rozmermi asi 40 × 15 × 8 cm známa ako Obria noha, ktorá dala pomenovanie tomuto krajinársky príťažlivému úseku blízkej doliny Hermanovského potoka – **Dolina obrov**. Rezervácia je súčasťou územia európskeho významu Šimonka a chráneného vtáčieho územia Slanské vrchy (obe sú súčasťou sústavy Natura 2000).

Národná prírodná rezervácia Oblík > rezerváciou sprevádza náučný chodník Oblík

Národná prírodná rezervácia Šimonka a **prírodná rezervácia Pralesy Slovenska – Šimonka** > heslá v Náučnom chodníku kutiskom Dubník

Slanské vrchy. Mohutné, prevažne zalesnené pohorie na východnom Slovensku s pretiahnutým pôdorysom severo-južného smeru, dlhé asi 50 km s max. šírkou okolo 15 km, zužujúce sa na dvoch miestach – v oblasti Dargovského priesmyku a Slanského sedla – len na 1 – 2 km. Zaberá územie medzi Vyšnou Šebastovou, Herľanmi, Skárošom, Kazimírom, Zámutovom a Okružnou. Južné, asi 28 km dlhé ohraničenie pohoria (medzi Skárošom a Kazimírom) tvorí slovensko-maďarská štátna hranica, za ktorou pokračuje ešte v dĺžke zhruba 10 km ako Szalánci-hegység. Pohorie s hrasťovou štruktúrou, vyzdvihnuté pozdĺž severo-južných okrajových zlomov, budujú v prevažnej miere neogénne andezity a ich pyroklastiká, len ojedinele v južnej časti dacity. Priečne zlomy pohorie členia na nerovnako vyzdvihnuté časti – podcelky –, z ktorých najvyšším je Šimonka (1 092 m n. m.) na severe pohoria. V strednej časti sú na niekoľkých miestach obnažené intrúzie dioritového porfyritu. Odrazom stratovulkanickej a mladšej hrasťovej stavby je silno členitý hornatinový reliéf so skalnými hrebeňmi a bralami na vyvetrávajúcich lávových prúdoch a s odlesnenými kotlinkami (Zlatobanská, Lúčinská, Banská) a brázdami (Salašská) s hladko modelovaným reliéfom na komplexoch relatívne menej odolných tufov. Pre uvedené horninové kombinácie a členitý reliéf je typický výskyt zosuvov. V najužších častiach na juhu pohorie križujú dopravné komunikácie medzinárodného významu – Dargovským priesmykom (473 m n. m.) vedie cesta I. triedy 19 z Košíc na slovensko-ukrajinskú hranicu vo Vyšnom Nemeckom a Slanským sedlom (312 m n. m.) prechádza viackoľajná železničná trať 190 Košice – Čierna nad Tisou.

Názvy informačných panelov

1. Náučný chodník Telekia
2. Protifašistický odboj
3. Vodné zdroje
4. Kultové kamene
5. Obyvatelia lesa
6. Lúka za Oblíkom
7. Huby v lese
8. Nižná Huta
9. Zimné diery
10. Starý potok
11. Hermanovské skaly

OBLÍK
DOLINA OBROV
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
833

MAPY.CZ

